

Archief Philip Staal

**Eindverslag Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen
(PIJO)**

Inhoud Eindverslag

1. Voorgeschiedenis Project -----	3
2. Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen-----	4
3. Bronnenmateriaal-----	5
4. Cases – op persoon, op thema-----	7
5. Extern onderzoek-----	13
6. Bezwaarcommissie-----	13
7. Conclusie-----	13
8. Bijlage -----	14

1. Voorgeschiedenis project

Archief Philip Staal

Pauline Micheels en Elma Verhey kregen in 2000 een opdracht van het Israël Instituut voor Verdwenen Nederlands Joods Bezit (vanaf nu: Israël Instituut) om onderzoek te verrichten naar "de materiële oorlogsschade van Joodse oorlogswezen in de ruimste betekenis". De Stichting Joods Maatschappelijk Werk (JMW) stelde haar archieven beschikbaar voor het onderzoek. Verhey en Micheels kwamen in mei 2003 met een tussenrapportage. In de conclusie beschreven ze hoe bij het opstellen van beleid rondom Joodse oorlogswezen de wederopbouw van Nederland door de overheid boven de belangen van de Joodse gemeenschap of individuen werd gesteld. De overheid hield geen rekening met de speciale omstandigheden waarin de Joodse weeskinderen verkeerden en gaf bijvoorbeeld lage overheidsbijdragen voor oorlogswezen die in tehuizen verbleven. De Joodse voogdij-instellingen waren afhankelijk van Joodse particulieren en Joodse liefdadigheidsinstellingen en van de vermogens van de Joodse voogdijorganisaties zelf. Er zijn in de financiële jaarverslagen van de instellingen geen posten gevonden die er op wijzen dat vermogens van kinderen waren overgeboekt naar de instellingen zelf. Ook waren geen grote bedragen van de vermogens van kinderen afgeboekt als beheerskosten; de pleegkosten waren niet buitensporig hoog.

In april 2005 publiceerde uitgeverij De Bezige Bij het boek *Kind van de Rekening. Het rechtsherstel van de Joodse oorlogswezen*, van Elma Verhey. Het boek had als strekking dat Joodse voogdijorganisaties die na de Tweede Wereldoorlog de opvang van Joodse oorlogswezen verzorgden, de financiële belangen van de oorlogswezen niet goed behartigd hadden, en zelfs in het eigen voordeel gebruikt zouden hebben.

De Joodse voogdijverenigingen, waaronder Le-Ezrath Ha-Jeled, de Bergstichting en de Rudelsheimstichting, waren in 1950 samengegaan in de *Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming*, kortweg genoemd 'de Fusie'. De ww'erzaamheden zijn overgenomen door JMW. Het vermogen is ondergebracht in de Stichting Samenwerkingsverband/JMW, de rechtsopvolger van de Fusie.

In reactie op het boek van Elma Verhey zijn de verschillende organisaties die de belangen van Joodse oorlogswezen behartigden een actief beleid gaan voeren om de eigen voogdijgeschiedenis van hun leden te laten onderzoeken en eventueel om compensatie te vragen.

Onder deze organisaties waren de SINJOI, Stichting van Nederlands-Joodse Oorlogswezen in Israël (opgericht in 2001) en het VBV, het Verbond Belangenbehartiging Vervolgingslachtoffers (opgericht in 1984).

Op 21 april 2005 kwam Joods Maatschappelijk Werk met een reactie op het boek van Verhey: *Een Goede Naam. Een Reactie op 'Kind van de Rekening' van Elma Verhey*, geschreven door drs. H.G.Vuijsje, algemeen directeur van Joods Maatschappelijk Werk. In deze reactie nam JMW officieel afstand van Verhey's boek, omdat Verhey onzorgvuldig en bevooroordeeld te werk zou zijn gegaan. JMW had eerst enkele en vervolgens meerdere bronnen gecontroleerd en was in een korte tijd reeds vele onzorgvuldigheden en onjuistheden tegengekomen. Om zowel de oorlogswezen als de medewerkers en bestuursleden van de Fusie recht te doen beval JMW een onafhankelijk, wetenschappelijk onderzoek aan.

Philip Staal, die in juli 2005 voor de tweede keer, nu ook in hoger beroep, een rechtszaak tegen de juridische fusie van een aantal Joodse voogdij-instellingen met het Samenwerkingsverband-JMW had verloren, opende een website, www.wezen.org, en organiseerde in samenwerking met Elma Verhey een petitie onder Joodse oorlogswezen die aan Joods Maatschappelijk Werk werd gestuurd.

In oktober 2005 werd het Samenwerkingsverband Rechtsherstel Joodse Oorlogswezen (SRJO) opgericht. In dit samenwerkingsverband namen de Israëlische wezenorganisatie ALJH, de SINJOI en het Verbond Belangenbehartiging Vervolgingsslachtoffers (VBV) deel.

Ook verscheen er een tweede petitie, die door vele aanvragers bij Joods Maatschappelijk Werk werd ingediend (zie bijlage b).

2. Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen (PIJO)

In korte tijd kwamen bij JMW vele vragen om informatie binnen van voormalige Joodse oorlogswezen.

Uiteindelijk zijn er tot 2008 148 verzoeken om informatie binnengekomen, waarvan 50 mensen als oorlogspleegekinder onder voogdij hadden gestaan van een Joodse voogdij-instelling. Van deze 50 personen hebben 17 personen om rapportages gevraagd. In totaal zijn 14 rapportages verstuurd (twee betroffen broers en zussen; één persoon trok zich terug).

94 verzoeken (ofwel 64 %) kwamen van personen die niet onder voogdij stonden van 'de Fusie'. Over 4 personen kon geen informatie gevonden worden.

Om deze aanvragen te kunnen behandelen werd binnen JMW een projectgroep opgezet: Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen (PIJO). Marijn Schäfer, historisch onderzoeker, en Chris Kooyman, staffunctionaris bij JMW, onderzochten de aanvragen.

De hierboven genoemde informatievragers waren in te delen in verschillende groepen:

1. Degenen die als oorlogspleegekinder onder de voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled vielen. Zij kregen in eerste instantie een brief waarin dit bevestigd werd. Vervolgens kregen zij een brief waarin werd gemeld dat er een onderzoek zou worden opgestart op basis van hun sociale dossiers van Le-Ezrath Ha-Jeled en waarin gevraagd werd om een kopie van een legitimatiebewijs en een machtiging voor dossieronderzoek.
2. Degenen die nooit onder de voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled vielen. Zij kregen een brief, waarin dit gemeld werd. Als ze toch meer informatie wilden, werden ze doorverwezen naar de afdeling Hulpverlening van JMW.
3. Degenen die geen oorlogspleegekinder waren, maar wel onder Le-Ezrath Ha-Jeled vielen.
4. Degenen bij wie niet vast te stellen was of ze onder de voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled vielen.

Al deze groepen ontvingen verschillende brieven.

Via een zogenaamd Bulletin en de website van JMW werden alle aanvragers op de hoogte gehouden van de voortgang van het onderzoek van de Projectgroep.

Begin april 2006 zette JMW een eerste advertentie in het NIW (Nieuw Israëlitisch Weekblad) met als uiterste termijn om een claim in te dienen 30 juni 2006. Voor mensen uit Israël werd de termijn verlengd tot 1 september 2006.

De algemene indieningstermijn werd later nogmaals verlengd tot 31 december 2006.

Na overleg tussen Samenwerkingsverband-JMW, JMW, VBV en SINJOI werd de termijn verder verlengd tot 1 maart 2007, zo werd op 5 december 2006 naar buiten gebracht.

Op 1 maart 2007 verzocht Flory Neter-Polak van het VBV om nog een verlenging van de aanvraagtermijn. In een e-mail, gericht aan Flory Neter-Polak en aan voorzitter Shalom Pront van SINJOI, schreef Hans Vuijsje van JMW:

*"JMW zal de termijn niet formeel verlengen, maar zegt hierbij toe om alle informatievragen en claims die **voor 1 april 2007** zijn ingediend (onder coulance) nog in behandeling te nemen. Daarmee maken we het jaar helemaal vol en geven we de mogelijkheid om nog bijna een maand met vragen te komen. Dat moet genoeg zijn. Laat ik volstrekt duidelijk zijn: verder verlenging is niet meer bespreekbaar.*

Claims die voortkomen van in behandeling zijnde informatievragen zullen overigens tot 2 maanden na beantwoording door de Projectgroep nog in te dienen zijn, ook als deze buiten de eindtermijn vallen. "

De inhoud van deze e-mail is door JMW zelf niet officieel naar buiten gebracht. Aan vier aanvragers die in september 2008 nog altijd lopende aanvragen hadden, was per brief op 16 september 2008 een eindtermijn gesteld van 16 november 2008, tot die datum kregen zij de mogelijkheid een onderbouwde claim in te dienen. Geen van deze vier heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Afronding van het project

Op 16 en 22 september 2008 werden de aanvragers die nog niet hadden gereageerd op hun rapportage maar aangekondigd hadden dat nog wel te doen, uitgenodigd om binnen twee maanden hun eventuele, onderbouwde, claim in te dienen bij JMW. Geen van de aanvragers heeft binnen deze periode gereageerd. Wij kunnen hun informatievraag nu als afgerond beschouwen.

3. Bronnenmateriaal

Voor de rapportages zijn verschillende bronnen gebruikt. Hieronder volgt een korte beschrijving.

Materiaal van de wezen zelf

Bij alle correspondentie met de informatievragers is steeds nadrukkelijk om aanvullende informatie over het vermogensbeheer gevraagd. Een enkele, zeer beperkte, uitzondering daargelaten, is er echter door de wezen zelf geen nieuwe informatie geleverd. Dit geldt ook voor degenen die expliciet om een rapportage over het vermogensbeheer gevraagd hebben.

Dossiers van Le-Ezrath Ha-Jeled en de Bergstichting

De dossiers zijn aanwezig in het Amsterdams Gemeentearchief. De dossiers zijn eigendom van Joods Maatschappelijk Werk en kunnen ten alle tijden worden opgevraagd.

Elke pupil van Le-Ezrath Ha-Jeled of de Bergstichting had een financieel dossier, waarin het beheer van het vermogen van de pupil werd bijgehouden, en een sociaal dossier, waar alle overige zaken in bewaard werden, zoals administratie omtrent de woonsituatie, psychologische rapporten, aantekeningen van de maatschappelijk werker, correspondentie met de pleegouders, met onderwijsinstellingen etc.

De financiële dossiers van de pupillen zijn in de jaren '70 bij een verhuizing op reguliere en legitieme wijze vernietigd, toen de wettelijke bewaartermijn was verstreken. De sociale dossiers zijn bewaard gebleven en staan tot onze beschikking.

In de sociale dossier zijn willekeurig ook financiële gegevens bewaard, veelal afrekeningen betrekking hebbend op aankopen, op kostgeld bij pleeggezinnen, bijdragen van de Gemeentelijke Dienst voor Sociale Zaken (kinderbijslag, wezengeld) en toch ook soms informatie over nalatenschappen of schade-uitkeringen.

De dossiers van Le-Ezrath Ha-Jeled vormen de belangrijkste informatiebron voor het individuele wezenonderzoek.

OPK-dossiers (oorlogspleegekinderen)

Alle oorlogswezen werden eerst aangemeld bij de stichting Oorlogspleegekinderen. Zij bemiddelde, zocht voogden en pleegadressen voor de kinderen.

In de dossiers wordt onder meer het financiële beheer van het vermogen van de kinderen beschreven voordat zij bij Le-Ezrath Ha-Jeled onder voogdij kwamen.

Voor het onderzoek naar het beheer van het vermogen van pupillen door Le-Ezrath Ha-Jeled, is het van belang te weten wat het vermogen van de pupillen was vanaf het moment dat Le-Ezrath Ha-Jeled de voogdij verkreeg. De OPK-dossiers zijn aanwezig in het Rijksarchief te Haarlem.

Jokos-dossiers

Deze dossiers bevatten alle informatie die betrekking hebben op de Jokos-aanvraag. De dossiers zijn opgebouwd rondom claims, welke na de Tweede Wereldoorlog bij de Bondsrepubliek Duitsland werden ingediend voor tijdens de oorlog geroofde inboedels. De Stichting JOKOS was een samenwerkingsverband van een aantal Joodse organisaties (Stichting Joods Maatschappelijk Werk, Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap, Portugees-Israëlitisch Kerkgenootschap, Verbond van Liberaal-Religieuze Joden in Nederland, Stichting Schadeloosstelling Joodse Oorlogsslachtoffers in Nederland).

In de dossiers zitten verschillende documenten, waaronder aanvraagformulieren, berekeningsformulieren, verklaringen van erfrecht en in een aantal gevallen een Abnemeroverzicht of Inventarislijst.

De JOKOS-archieven worden bewaard in het Gemeentearchief Amsterdam en zijn eigendom van de Stichting Joods Maatschappelijk Werk. De aanvrager dient een kopie van een legitimatiebewijs mee te sturen.

Successiememorie

Nalatenschappen moesten worden opgegeven aan het Ministerie van Financiën, zodat er successierechten over konden worden geheven. In de successiememorie zijn –indien opgesteld- gedetailleerde gegevens over de nalatenschappen aanwezig, zowel financiële gegevens alsmede gegevens over erfgenamen.

Een successiememorie kan worden opgevraagd bij het Ministerie van Financiën, met een speciale machtiging en een kopie van een legitimatiebewijs van de aanvrager.

Beheersdossiers

Het vermogen van na de oorlog vermiste personen werd beheerd door bewindvoerders die waren aangesteld door het Nederlandse Beheersinstituut (NBI). Deze bewindvoerders waren dikwijls nabestaanden, voogden van nabestaanden, of organisaties zoals stichting BAON (Bewindvoering Afwezigen en Onbeheerde Nalatenschappen). De vermogens werden beheerd totdat het overlijden van de afwezige was vastgesteld, waarna de nalatenschap kon worden overgedragen aan ofwel de notaris, ofwel de erfgenamen.

In deze dossiers, aanwezig in het archief van het Nederlandse Beheersinstituut in het Nationaal Archief, is informatie te vinden over nalatenschappen. Zij kunnen worden opgevraagd met een speciale machtiging en een kopie legitimatie van de aanvrager. Op het Nationaal Archief in Den Haag kan men de dossiers dan inzien.

Overige bronnen voor algemeen onderzoek

Voor aanvullend onderzoek is nog het archief bekeken van de Nederlandse Middenstandsbank (NMB), waar huisraadschadeclaims werden ondergebracht. Dit archief is ligt bij de ING-Bank. Aanwezig zijn stukken die algemene informatie geven over huisraadschadeclaims, ook is er een dossier met machtigingen van de kantonrechter betreffende de terugbetaling van saldi van spaarbankboekjes t.b.v. joodse oorlogswezen. Dit laatste dossier schijnt echter een willekeurig bewaarde stapel machtigingen te zijn, aangezien een reeds bij ons bekende machtiging hier niet werd aangetroffen. Dit werd beaamd door het hoofd van het bedrijfshistorisch archief van de ING, Ingrid Elferink. Van deze bron is een verslag gemaakt.

In het archief van Le-Ezrath Ha-Jeled is ook een aantal bestuursstukken aanwezig, notulen van vergaderingen waarin het algemene beleid werd besproken, maar waar ook individuele gevallen aan de orde kwamen. Voor enkele onderzoeken naar vermogensbeheer is van deze bestuursnotulen gebruik gemaakt.

In het archief van De Nederlandsche Bank (DNB) is een stuk aanwezig, een omslag met daarin transacties van banken naar ingezetenen van Israël die aan het Kantoor Deviezenvergunningen van DNB (Fiscaal bureau Bijzondere Betalingsregelingen) moesten worden gemeld. Deze omslag is een 'toevalstreffer', d.w.z. dat deze eigenlijk wegens de verlopen wettelijke bewaartermijn (van 20 á 30 jaar) vernietigd had kunnen zijn, maar om onverklaarbare reden nog wel bewaard is gebleven. Achterliggende dossiers en overige mappen betreffende transacties zijn niet meer aanwezig. De bewaard gebleven transacties zijn een willekeurige selectie, mevrouw van Renselaar van DNB kon niet bevestigen dat dit de enige transacties in de jaren '50 tussen Nederlandse Banken en Israël zijn geweest. Conclusies konden aan deze gegevens niet verbonden worden.

4. Cases

Hieronder worden de cases besproken waarbij om een rapportage is gevraagd. Met het oog op persoonsbescherming (privacy) zijn de beschrijvingen geanonimiseerd en zijn details achterwege gelaten.

1

De aanvrager heeft op 20 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Later in een e-mail licht aanvrager de vragen toe: Van de erfenis van de ouders is de vliegreis naar Israël betaald, en zeer veel kosten die voor de opvoeding zijn gemaakt. Hoe zit dat precies? Ook is tijdens het remigratieproces uit Israël lang tijd onduidelijkheid geweest of de aanvrager staatloos zou zijn, of de Nederlandse dan wel Israëlsche nationaliteit zou bezitten.

De rapportage werd aanvrager toegestuurd op 23 mei 2006. In de rapportage kwam naar voren dat de vliegreis naar Israël werd betaald uit *de rente* van aanvragers vermogen dat in Israël is ontstaan. Ook werd voor de reis van eigen

geld een uitzet aangeschaft; dit was de standaard procedure als het vermogen van het kind dit toeliet.

Nationaliteit: Leo Cohen heeft –om het misverstand van de Nederlandse en de Israëliëse consul op te helderen- voor het kind eerst een Israëliësch paspoort aangevraagd, vervolgens een uitreisvisum, een inreisvisum voor Nederland en tenslotte een Nederlands paspoort.

De aanvrager heeft niet gereageerd op de rapportage, ook niet na een expliciet verzoek van de PIJO.

De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled.

Gebruikte bronnen: dossier Le-Ezrath Ha-Jeled, notulen van vergadering Dagelijks Bestuur van de fusie (1951, 1954, 1955).

2

Op 6 oktober 2005 verzocht de aanvrager per mail om informatie betreffende het vermogen in de tijd dat de aanvrager onder voogdij stond bij Le-Ezrath Ha-Jeled. De aanvrager had geen specifieke vragen, enkel de opmerking dat de reis naar Israël uit eigen vermogen moest betaald worden.

Op 12 april 2006 werd de aanvrager een rapportage toegezonden, waarin geen bijzonderheden voorkomen.

Op 17 september 2006 bedankte de aanvrager per e-mail; er waren geen aanvullingen op de rapportage.

De aanvrager stond onder voogdij van de Bergstichting.

Gebruikte bronnen: Jokosdossier, OPK-dossier, dossier Le-Ezrath Ha-Jeled

3

Aanvankelijk als algemene aanvraag ingediend, op 7 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen".

De aanvrager stelde nog aanvullende informatie te doen toekomen, maar heeft dat uiteindelijk nooit gedaan.

De rapportage werd gestuurd op 12 oktober 2006. In de rapportage is niets opmerkelijks vermeld, er was een groot vermogen, maar weinig informatie.

Op 27 februari 2007 verzocht de aanvrager diverse Jokosdossiers in te zien.

Aanvrager reageerde op de rapportage op 8 maart 2007 en stelde naar aanleiding van de rapportage nog een specifieke vraag, aangaande de verpleegkosten.

Aanvullende rapportage is gestuurd op 27 april 2007, inclusief informatie uit de Jokos-dossiers. Op deze brief is geen reactie ontvangen.

Op 10 augustus 2008 stuurde de SINJOI, gemachtigd door de aanvrager een brief aan de Bezwaarcommissie Joodse Oorlogswezen. Middels deze brief werd de bezwaarcommissie gemeld dat men in bezwaar ging. Er was in deze zaak echter geen claim ingediend en dus ook geen claim afgewezen. PIJO verzocht de aanvrager een onderbouwde claim in te dienen. De aanvrager heeft vervolgens geen reactie meer gegeven, ook niet na expliciet verzoek van PIJO, waarbij een laatste indieningstermijn werd gegeven.

De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled van 1957 tot en met 1961.

Gebruikte bronnen: dossier Le-Ezrath Ha-Jeled en Jokos-dossier

4

In 1999-2000 nam de aanvrager contact op met JMW, vanwege vragen over het beheer van het vermogen tijdens de voogdij door Le-Ezrath Ha-Jeled. Hans Vuijsje (directeur JMW) heeft met de aanvrager gesproken en kwam, na archiefonderzoek, op 2 juni 2005 met een eerste reactie. Op 15 juli 2005 werd deze reactie bijgesteld, na contact met de aanvrager. Op 3 februari 2006 werd de tweede bijgestelde rapportage gestuurd, met aanvullende informatie uit het Nederlandse Beheersinstituut en de successiememorie.

Op 27 juni 2006 werd door de aanvrager een claim ingediend inzake de nalatenschap van aanvragers oom die door het Nederlandse Beheersinstituut bij een boedelnotaris was ondergebracht. In de gegevens uit het sociale dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled werd niet duidelijk of, en zo ja wanneer, deze nalatenschap door de notaris werd afgewikkeld en aan de aanvrager werd overgemaakt. Deze claim werd op 6 februari 2007 afgewezen door het Samenwerkingsverband JMW, omdat er geen aanwijzingen waren dat Le-Ezrath Ha-Jeled fouten had gemaakt in deze zaak, die bij de notaris lag.

De Bezwaarcommissie oordeelde echter op 11 juni 2008 de erfenisclaim te herzien en alsnog uit te keren, juist omdat niet kon worden aangetoond dat door de rechtsvoorgangers van JMW geen fouten zijn gemaakt. De aanvrager had na de meerderjarigheid, net als een familielid Le-Ezrath Ha-Jeled gemachtigd de financiële belangen te behartigen. Le-Ezrath Ha-Jeled zou daarom ook ervoor verantwoordelijk zijn dat het vermogen tot uitkering zou komen. De Bezwaarcommissie legde in deze zaak de bewijslast bij JMW.

JMW is na de uitspraak van de Bezwaarcommissie tot uitkering overgegaan. Ten tweede stelde de Bezwaarcommissie dat JMW alsnog een beslissing moest nemen over de inboedelclaim. Deze claim betreft een Jokos-uitkering uit 1958 waarbij het geld in 1961 werd uitgekeerd aan Le-Ezrath Ha-Jeled ten gunste van de erfgenamen, als gemachtigde. Er is in het dossier geen aantekening gevonden dat het Jokos-geld door Le-Ezrath Ha-Jeled is overgemaakt aan de aanvrager. De claim werd door JMW bestudeerd en afgewezen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat Le-Ezrath Ha-Jeled verkeerd heeft gehandeld, en de aanvrager, destijds al meerderjarig, moet van de Jokos-uitkering op de hoogte zijn geweest. De aanvrager is tegen deze uitspraak in bezwaar gegaan bij de Bezwaarcommissie.

De aanvrager stond op het moment dat een en ander speelde niet meer onder voogdij.

Gebruikte bronnen: dossiers van Le-Ezrath Ha-Jeled, door aanvrager aangeleverde informatie, Jokosdossiers, successiememorie, dossier Nederlandse Beheersinstituut.

5

Op 13 februari 2007 stuurde de aanvrager een brief waarin onder meer om informatie verzocht werd over het beheer van het vermogen tijdens de voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled en de afrekening bij meerderjarigheid.

Op 7 juni 2007 is de aanvrager een cd-rom toegestuurd met daarop de digitale versie van het sociale dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled. Ook is telefonisch uitgebreid met de aanvrager gesproken.

De aanvrager heeft vervolgens aangegeven liever zelf verder te gaan met onderzoek.

De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled.

Gebruikte bronnen: sociale dossier Le-Ezrath Ha-Jeled.

6

De aanvrager heeft op 15 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Later in een toelichtende e-mail zijn enkele zeer specifieke vragen gesteld omtrent het beheer van het vermogen door Le-Ezrath Ha-Jeled.

Op 11 mei 2007 werd een rapportage gestuurd.

Op 25 juni 2007 en op 3 oktober 2007 stuurde de aanvrager een reactie met commentaar en nieuwe vragen.

Een aanvullende rapportage gestuurd op 28 maart 2008. Er is aanvullend onderzoek gedaan in het archief van het Nederlandse Beheersinstituut.

De aanvrager had aanvankelijk laten weten een uitgebreide reactie voor te bereiden, maar heeft, ook na herhaald verzoek, niets meer gestuurd.
De aanvrager stond onder voogdij van de Bergstichting.
Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, dossier Nederlandse Beheersinstituut, OPK-dossier en Jokos-dossiers.

7

De aanvrager schreef een uitgebreide en gedocumenteerde brief in oktober 2005. In deze brief waren twee zaken te onderscheiden: Le-Ezrath Ha-Jeled zou zich te weinig met het kind hebben beziggehouden, het kind geen aandacht en opleidingsmogelijkheden hebben geboden, en het saldo dat bij de afrekening op het spaarboekje stond was veel lager dan verwacht.
Op 11 april 2006 werd de rapportage gestuurd. Conclusie was dat Le-Ezrath Ha-Jeled rekening en verantwoording heeft afgelegd in bijzijn van de aanvrager. De in het dossier aanwezige staat van vermogen riep geen vragen op. Een gedeelte van het vermogen was al vóór de afrekening aan de aanvrager uitgekeerd, waardoor het saldo van de afrekening lager was dan de aanvrager had verwacht.
De aanvrager kende slechts het OPK-dossier; in het dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled bleek dat men voor de aanvrager een studiebeurs had gevraagd en dat er wel contact was geweest.
De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled.
Reactie: complimenten, maar de aanvrager zou nog correcties aanbrengen, hetgeen -ook na verzoek van de PIJO- niet meer gebeurd is.

8

De aanvrager heeft op 7 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Er waren geen specifieke vragen.
In januari 2007 is de rapportage gestuurd. Er waren geen bijzonderheden.
De aanvrager heeft ondanks expliciet verzoek van de PIJO geen reactie op de rapportage gegeven.
De aanvrager stond onder voogdij van de Bergstichting
Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, OPK-dossier, Jokosdossier.

9

Op 14 februari 2007 stuurde de aanvrager een brief met een verzoek een overzicht te geven van de nalatenschap van de familie, specifiek van de grootouders.
De aanvrager was eerst onder voogdij bij een particulier geweest, op latere leeftijd (vanaf 1960) onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled.
De rapportage werd gestuurd op 7 juni 2007. Er was weinig over nalatenschappen in het dossier gevonden, wellicht omdat Le-Ezrath Ha-Jeled eerst in 1960 voogdij kreeg en de aanvankelijke voogd reeds in 1949 contact met een notaris had.
Op 11 oktober 2007 is een bijgestelde rapportage gestuurd, waarin de informatie uit twee Jokosdossiers zijn verwerkt, ook hier waren geen bijzonderheden.
Op geen van de rapportages is een reactie ontvangen.
Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, OPK-dossier, Jokosdossiers.

10

De aanvrager heeft op 13 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Er waren geen specifieke vragen.
De rapportage werd gestuurd op 18 oktober 2006. In de dossiers waren weinig gegevens aanwezig, in de rapportage werd niets opmerkelijks vermeld.

De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled van 1949 - 1954.
De aanvrager heeft niet gereageerd op de rapportage.
Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, OPK-dossier, Jokosdossier.

11

De aanvragers hebben op 8 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Via de wezenorganisatie in Israël, SINJOI, kwamen de aanvragers verder in contact met de PIJO. Zij hadden specifieke vragen over de nalatenschap van hun familieleden [panden van grootouders]. Zij stonden onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled, de een van 1950 – 1955, de andere van 1950 – 1956.
De rapportage werd gestuurd op 13 juni 2006. De aanvrager kwam in een reactie met nieuwe vragen. Er werd aanvullend onderzoek gedaan naar de successiememorie, in het archief van het Nederlandse Beheersinstituut en in de Jokosdossiers.

De aanvullende rapportage werd gestuurd op 6 februari 2008. De aanvrager stuurde een bedankje voor de rapportage en meldde dat er nog een reactie zou komen. Daarna is echter geen reactie meer ontvangen, ook niet na een verzoek van de PIJO.

Gebruikte bronnen: dossiers van Le-Ezrath Ha-Jeled, door aanvrager aangeleverde informatie, Jokosdossiers, successiememorie, dossier Nederlandse Beheersinstituut.

12

De aanvragers hebben op 15 maart 2007 per brief een aanvraag om informatie ingediend.

Er waren specifieke vragen, gericht op een onderdeel van het vermogensbeheer. [een pand en juwelen]

Op 19 december 2007 antwoordde PIJO per brief, onder meer na een onderzoek bij het Nederlandse Beheersinstituut, waarbij geen opmerkelijke bevindingen waren gedaan.

Op 16 januari 2008 reageerde de aanvrager per brief, met daarin nieuwe vragen. Deze vragen werden –na opnieuw een onderzoek in het Nederlandse Beheersinstituut- beantwoord op 14 april 2008. Een reactie op deze rapportage bleef uit.

Op 10 augustus 2008 stuurde de SINJOI, gemachtigd door de aanvragers, een brief aan de Bezwaarcommissie Joodse Oorlogswezen. Middels deze brief werd de bezwaarcommissie gemeld dat men in bezwaar ging. Er was in deze zaak echter geen claim ingediend en dus ook geen claim afgewezen. PIJO verzocht de aanvragers een onderbouwde claim in te dienen. Zij hebben vervolgens geen reactie meer gegeven, ook niet na expliciet verzoek van PIJO, waar ook een laatste indieningstermijn werd gegeven.

De aanvragers stonden onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled.

Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, dossier van het Nederlandse Beheersinstituut.

13

De aanvrager heeft op 13 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend en wilde meer weten over het beheer van de Jokos-gelden tijdens de voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled.

De rapportage werd gestuurd op 26 juni 2006. In de rapportage zijn geen bijzonderheden gevonden; er waren nauwelijks vermogenswaarden vermeld. Ook heeft de aanvrager zelf het Jokosdossier ingezien.

Er is op de rapportage geen reactie ontvangen, ondanks verzoek van de PIJO.

De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled van 1953 – 1961.
Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled.

14

De aanvrager heeft op 13 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Er waren geen specifieke vragen.

De rapportage is gestuurd op 26 juni 2006. In het dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled zijn zeer weinig financiële gegevens gevonden, zodat een echte conclusie niet mogelijk was.

De aanvrager heeft telefonisch gemeld zeer tevreden te zijn over de rapportage en over Le-Ezrath Ha-Jeled en bedankte JMW voor het onderzoek.

De aanvrager stond onder voogdij van Le-Ezrath Ha-Jeled (1950 – 1956)

Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, OPK-dossier.

15

De aanvrager heeft op 9 september 2005 via de website van Philip Staal, "Tweede Wereldoorlog Wezen", een aanvraag tot informatie ingediend. Er waren geen specifieke vragen.

De rapportage werd gestuurd op 12 maart 2007. De aanvrager bedankte voor de rapportage, maar had wel een vraag over een niet nader-omschreven financiële overboeking naar Le-Ezrath Ha-Jeled. De Projectgroep heeft op 4 juni 2007 geprobeerd de vraag te beantwoorden, maar kon wegens het ontbreken van informatie geen sluitend antwoord geven. PIJO heeft daarom de onderzoekers van de Begeleidingscommissie Oorlogswezen gevraagd of zij met behulp van hun onderzoek deze overboeking in een grotere context konden plaatsen. De onderzoekers hebben echter geen nieuwe gegevens gevonden waaruit de overboeking verklaard kon worden. Zij noemen een paar mogelijkheden, maar hebben ook geen definitief antwoord.

De aanvrager heeft vervolgens een claim ingediend; deze is door het Samenwerkingsverband-JMW afgewezen.

De aanvrager stond onder voogdij van de Bergstichting.

Gebruikte bronnen: dossier van Le-Ezrath Ha-Jeled, Jokos-dossier eigen informatie.

Thematische beschrijving

15 aanvragen zijn ingediend en afgehandeld.

De 15 aanvragen zijn als volgt in te delen: (zie ook de Bijlage)

Via website Staal aangevraagd:	9
Uit eigen beweging:	6
Geen specifieke vragen:	6
Vragen over Jokos:	2
Geen commentaar na rapportage:	5
Extra onderzoek en aanvullende rapportage:	6
Bedankje ontvangen:	3
Aantal claims:	3

5. Extern onderzoek

Stichting Samenwerkingsverband-JMW, JMW, VBV en de SINJOI hebben gezamenlijk twee onafhankelijk onderzoekers en een begeleidingscommissie de opdracht gegeven een historisch en financieel wetenschappelijk onderzoek te doen naar het vermogensbeheer van minderjarige Joodse oorlogswezen door Joodse voogdij-instellingen die destijds aangesloten waren bij de zogenaamde Gefusioneerde Joodse Instellingen voor Kinderbescherming ('de Fusie'). Leden van de begeleidingscommissie waren: Drs A.J. van Gils, drs C.J. Ruppert en Drs. E. van Thijn. Als onderzoekers werden aangetrokken: de historicus dr. J. Joor en de registeraccountant drs. F. Hoek.

De uitkomsten van dit onderzoek werden onder de titel 'Rekenschap' op 14 november 2008 openbaar gemaakt en in februari 2009 in boekvorm gepubliceerd. De conclusie van de onderzoekers en de Begeleidingscommissie is, dat het beheer van de vermogens van de Joodse oorlogswezen naar behoren is geweest en zich positief heeft onderscheiden van het destijds geldende overheidsbeleid.

6. Bezwaarcommissie

De Bezwaarcommissie Oorlogswezen WO II werd in 2007 aangesteld. De leden van de commissie werden aangesteld in overleg tussen VBV, SINJOI en de Stichting Samenwerkingsverband-JMW.

Op 2 mei 2008 heeft de bezwaarcommissie een claim toegewezen. Ook oordeelde de bezwaarcommissie dat nog een andere claim door het bestuur van het Samenwerkingsverband JMW uitgezocht diende te worden. Deze claim is inmiddels door het bestuur van het Samenwerkingsverband JMW afgewezen en zal ook bij de bezwaarcommissie worden ingediend.

Inmiddels is door een tweede persoon een claim ingediend. Deze claim is door het bestuur van het Samenwerkingsverband-JMW afgewezen. Het is waarschijnlijk dat de betreffende claimant zich tot de bezwaarschriftencommissie zal wenden.

7. Conclusie

Bij de onderzoeken van de Projectgroep Informatie Joodse Oorlogswezen zijn, evenals in het externe onderzoek van onafhankelijke onderzoekers, geen aanwijzingen gevonden, die er op duiden dat er bij het beheer van de vermogens van Joodse oorlogswezen door de Joodse voogdij-instellingen fouten zijn gemaakt.

Bij de tot nu toe enige, afgewezen claim, waarbij de Bezwaarcommissie de klager in het gelijk stelde, is dan ook niet gesteld dat er door de Fusie fouten waren gemaakt, maar dat er niet bewezen kon worden dat er geen fouten waren gemaakt

Marijn Schäfer
Chris Kooyman

Amsterdam, januari 2009

Bijlage

Overzicht van de aanvragen

Via Staal	Niet via Staal	Geen spec. vragen	Spec. vragen	Eigen stukken	Jokos	Extra onderzoek /extra rapportage	Bedankje ontvangen	Geen commentaar	Geen rapportage
1			1					1	
	1	1					1		
1		1			1	1			
	1		1						1
1			1	1		1			
	1		1	1			1		
1		1						1	
	1		1					1	
1		1						1	
1			1	1		1			
	1		1	1		1			
1			1		1			1	
1		1					1		
1		1				1			
9	5	6	8	4	2	5	3	5	1
64%	36%	43%	57%	29%	14%	36%	21%	36%	7%